

Meer Nieuws?

Raadpleeg dan onze -up-to-date-
gehouden webstie:
www.heiligenbeeldenmuseum.nl

Nieuwsbrief

Voorwoord Voorzitter

U leest nu de 40^e Nieuwsbrief en bij een verschijningsfrequentie van 2 nieuwsbrieven per jaar betekent dit ook dat ons museum dit (na) jaar zijn 20-jarig bestaan zal vieren!

Terugkijkend op het afgelopen jaar kunnen we tevreden zijn over de kwaliteit van de beide tentoonstellingen. Wel trokken we iets minder bezoekers, vooral door minder groepsbezoek, waarbij de sluiting van het groepshotel in het klooster een belangrijke rol speelt. Op dit moment is er nog geen nieuwe eigenaar of bestemming bekend. Vergeleken met voorgaande jaren was het museum door een late Pasen ook 3 weken korter open. Gecorrigeerd daarvoor viel het bezoek zeker niet tegen en ook een in december gehouden bezoekersenquête wees weer uit dat de bezoekers dik tevreden waren. Enkele tips voor verbeteringen zijn in dank aanvaard en inmiddels in het bestuur besproken. Ook de in juli uitgevoerde audit van de Museumvereniging is positief verlopen. Nadat enkele gegevens waren nagezonden overheerste een positief beeld met – zoals verwacht – enkele verbeterpunten voor de komende jaren, met name op het gebied van de depotruimten en de klimaatregeling voor de collectie.

Zoals in de najaarsbrief al vermeld gaan wij dit jaar op maandag 2 april open met een tentoonstelling over patroonheiligen maar laten ook een zeer bijzondere kruisweg zien uit de in 1990 afgebroken Amsterdamse Cuyperskerk De Liefde, een enorm tegeltableau van bijna 60 m². Normaal staat deze in het depot van het Tegelmuseum in Otterlo want door de grote omvang en ruimtegebrek kan deze daar nauwelijks worden vertoond. Wij zijn bijzonder blij dat deze prachtige kruisweg, die u zeker moet komen bekijken, aan ons museum is uitgeleend. Wij verwachten een grote belangstelling zeker nu wij gebruik gaan maken van de Museum(jaar)kaart en vanaf 2 april alle dagen van de week - met uitzondering van maandagen - geopend zullen zijn. Gelukkig hebben zich na onze oproep in de vorige nieuwsbrief ook weer nieuwe vrijwilligers aangemeld zodat het opvangen van de verruimde tijden geen problemen zal opleveren. Bestuurlijk zijn er ook enkele wijzigingen. Onze penningmeester, Ruth Van Setten-Maatman kon haar taken niet meer met haar overige drukke werkzaamheden combineren en heeft in december het stokje overgedragen aan Jeannette Hartelman. Zij kon afgelopen week een jaarrekening met een bescheiden positief

Inhoud

Inhoud

Voorwoord	1
Bezoekersonderzoek	2
Museumkaart	2
Jaarnaal	2
Bezoek website	3
Verruiming openingsdagen	3
De Heilig Hartbeelden	3
Kruiswegstaties uit kerk de Liefde	4
Word donateur	4

resultaat presenteren, een mooie opsteker na 2 jaren met verliezen als gevolg van de restauraties. Ook bestuurslid voor museale taken Carla Hartelman zal binnenkort stoppen met haar bestuurswerk maar blijft wel als vrijwilliger beschikbaar. Het zoeken naar een geschikte opvolg(st)er is begonnen. Beide dames verdienen veel dank voor hun bestuurlijke werk!

Ton Rutting
Voorzitter

Bezoekersonderzoek Kerstgroepententoonstelling 2017/18

Tijdens de afgelopen tentoonstelling hebben we wederom een bezoekersonderzoek gehouden. We waren benieuwd via welke kanalen de bezoekers ons weten te vinden en hoe men de tentoonstelling beoordeelt.

We ontvingen 259 ingevulde formulieren retour.

19% van de bezoekers kwam via mond op mondreclame, 13 % via krantenberichten, 9,5% via advertentie's in diverse media, 7,5% via website, etc., 7% via folder/poster, 4% in combinatie met bezoek aan More-Ruurlo, de rest liefst 40% gaf aan gewoon via langsrijden, vlaggen, borden etc.

De beoordeling was zeer goed. 38 formulieren (13%) vermelden op/of aanmerkingen over bv. opstelling, lichtval, soort muziek. In de meeste gevallen was het totaalcijfer voor de tentoonstelling dik voldoende. De laagste beoordeling was een 6.

Op de overgrote meerderheid, 221 formulieren, waren de beoordelen van goed tot zeer goed, in cijfers uitgedrukt een 8 tot 10. Globaal een overzicht, via de ingevulde postcodes, van de herkomst van de bezoekers:

De regio's

Amsterdam, Haarlem, Rotterdam 53x

Betuwe, Utrecht 6x

Weert-Maastricht, Arnhem 27x

Zwolle-Drachten 18x

Doetinchem-Zutphen-Vorden-Lichtenvoorde etc. 150x

Buitenland, onbekend 5x

De uitkomsten zijn zeer positief, doch we zullen de op- of aanmerkingen meenemen in de uitwerking van de inrichting van tentoonstellingen.

Museumjaarkaart

Vanaf de opening op 2de paasdag 2 april is de museumkaart in het museum geldig. Nog even kort onze argumenten, omdat er aan de balie steeds vaker naar gevraagd werd.

De verruiming van de openingstijden maakt dit mogelijk. In het verleden waren we gewoonweg te kort geopend om mee te doen. Na overleg met de vrijwilligers is besloten 6 dagen per week open te

gaan, vanaf 12.00 tot 17.00 uur. De toegangsprijs wordt naar 8 jaar verhoogd tot € 5,00, maar met de museumkaart is de toegang gratis.

Ook zijn er ontwikkelingen van buitenaf: In een bespreking met een vertegenwoordiger van Erfgoed Gelderland gaf deze aan dat deelname voor een museum ook andere voordelen biedt. De recente opening van Museum

MORE, locatie Ruurlo heeft ook gevolgen voor ons. Om meer bezoekers te trekken moeten nieuwe marketing-

instrumenten worden benut. Deelname leidt ook tot verdere professionalisering en een betere PR.

Journaal tot en met februari

- Zaterdag 4 november** zeer geslaagd Allerheiligenuitje met de vrijwilligers naar Xanten (D) met onder andere een bezoek aan de prachtige Dom, vandaar naar 's Heerenberg, hier hebben we Huize Bergh bezocht. De dag afgesloten met een voortreffelijk stamppotbuffet bij 't Wapen van 't Medler.

- Maandag 6 november** start van het opruimen van de thematentoonstelling en de opbouw van de Kerstgroepententoonstelling.

- Zondag 10 december** deelname aan de "winterse Kerstfair" van Kranenburgs Belang ondanks de winterse omstandigheden toch goed geslaagd

- Vrijdag 8 december** de opening van de Kersttentoonstelling met een mooie voor- dracht van Gery Groot Zwaartink

- Donderdag 14 december** toetreding tot het bestuur nieuwe penningmeester Jeannette Hartelman
- Vrijdag 15 december** sfeervol Kerstconcert Reborn, de bezoekers waren vol lof over het gebodene en de entourage.

- Vrijdag 7 januari** Nieuwjaarsbijeenkomst met de vrijwilligers
- Maandag 8 januari** start opbouw thematentoonstelling 2018, met ondermeer het vervaardigen van een raamwerk voor de tegeltableau's van de kruiswegstaties.
- Donderdag 18 januari** afscheid genomen van penningmeester Ruth van Setten-Maatman.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
jan	116	487	559	737	929	865	711
feb	263	403	479	450	581	643	529
mrt	240	520	547	528	642	818	552
apr	282	746	576	873	842	860	975
mei	296	510	604	640	728	805	827
jun	350	452	522	551	696	718	1014
jul	431	622	509	713	679	723	970
aug	466	647	640	746	829	740	797
sep	392	528	554	702	848	916	914
okt	619	644	856	1593	824	1110	730
nov	481	482	591	863	730	792	894
dec	1199	1013	1769	1609	2133	1671	1751

Verruiming openingsdagen

Vanaf 2de paasdag is het museum iedere dag geopend, behalve op de maandag. De openingsuren veranderen dan wel. We zijn op de openingsdagen nu open van **12.00 tot 17.00 uur**.

De Heilig Hartbeelden.

Eén van de uitingen van het rijke Roomse leven in de eerste helft van de vorige eeuw waren de Heilig Hartbeelden. De betekenis van de Heilig Hartbeelden is voor de hedendaagse kerkganger meestal wat onduidelijk geworden. Maar ondanks alle kerkelijke vernieuwingen en liturgische stormen zijn de Heilig Hartbeelden zo hier en daar nog wel bewaard gebleven, hoewel de H. Hartdevotie nu vrijwel is verdwenen. Een Heilig Hartbeeld bestaat in de regel uit een staande Christusfiguur, gekleed in een lang geplooid gewaad. De ruim gedrapeerde mantel laat de plaats van het hart vrij. Dat hart is meestal gewond en omgeven door een stralenkrans en een doornenkroon. De begeleidende tekst is vaak: Liefde overwint alles. De handen van Jezus zijn zegenend opgeheven of wijzen naar het hart. De Congregatie van Riten heeft in 1877 hiervoor officiële richtlijnen gegeven: "Het hart moet worden weergegeven in een krans van vlammen of stralen, de wond moet zichtbaar zijn, de doornenkroon moet het hart loodrecht omgeven, bekroond met een vlammeend kruisje. Bij kerkelijke beelden moet het hart in reliëf worden weergegeven, op ware grootte en midden op de borst van Jezus".

De verering van het H. Hart van Jezus is al ruim 15 eeuwen oud. Centraal in de verering staan de onzelfzuchtige liefde en universele barmhartigheid. De wortels van de devotie vinden hun oorsprong in het Nieuwe Testament. Zij is gebaseerd op de uitleg van teksten van Johannes 7-37 en 19-34, respectievelijk: "Als iemand dorst heeft, dat hij tot mij kome" en "één van de soldaten doorstak zijn (Jezus') zijde met een lans en terstond vloeide bloed en water". Veel kerkleraren uit de eerste eeuwen van het Christendom schreven over het heil dat vloeide uit Christus' binnenste, uit zijn hart. Het hart werd gezien als de bron van gedachten en wijsheid waaruit de geestelijk ingestelde mens het levende water van de wijsheid kon drinken. Zo omstreeks 1100 doet de devotie of toewijding tot het H. Hart van Jezus haar intrede in het kerkelijk leven. Het waren niet de geringsten die er hun gedachten aan hebben gewijd zoals Thomas van Aquino, Antonius van Padua en Franciscus van Assisi. Door de eeuwen heen bleven gelovigen het H. Hart als een genadebron beschouwen.

Aan het eind van de 19^e eeuw brak de H. Hartverering in Roomse kringen wereldwijd door en kreeg het gestalte in allerlei volksdevoties. In 1765 werd een eerste H. Hartliturgie door paus Clemens XII toegestaan. Maar de officiële goedkeuring van de H. Hartverering wordt in 1854 door paus Pius IX verleend, de derde vrijdag na Pinksteren werd tot Hoogfeest van het H. Hart. Voortaan zou de maand juni de "Hart van Jezus maand" zijn en er werden pauselijke "Hart- van- Jezus-aflaten" gepropageerd. In 1899 beval paus Leo XIII via een encycliek aan, om de hele wereld aan het H. Hart van

Christus te wijden. Hij noemde het H. Hart van Jezus Christus "een gelukbrengend en goddelijk teken". Tussen 1910 en 1935 werden op kerkpleinen, maar ook op bergtoppen grote Christusbeelden geplaatst. Beroemd is het grote beeld in Rio de Janeiro dat dateert uit 1931. In 1928 werd het H. Hartfeest officieel in de kerkelijke jaarcyclus opgenomen zodat overal in de wereld het feest werd gevierd op de 2^e vrijdag na Sacramentsdag (ca. 9 dagen na Pinksteren). In Nederland vormde de periode van 1920 tot 1930 het hoogtepunt van de H. Hartverering. Overal werden H. Hart monumenten opgericht. Er verschenen H. Hartbeelden in scholen, ziekenhuizen, kerken, kapellen en ook levensgroot op kerkpleinen, terwijl kleinere versies net als andere Heiligen beelden hun weg naar de huizen van de parochianen vonden en daar een prominente plaats kregen.

Velen van ons zullen zich nog de tijd herinneren dat er in de huiskamers een H. Hartbeeld stond en een beeld van Maria met Kind. De feestelijke inwijding van het H. Hartbeeld werd in de jaren 30 in RK gezinnen met een plechtige ceremonie verricht. Alle huisgenoten kwamen hiertoe tezamen in het mooiste vertrek van het huis, waar de priester, gekleed in superplie en stola de plechtigheid leidde met de wijding van het H. Hartbeeld dat daarna op een versierde ereplaats werd opgesteld, met ervoor een kaarsje, later een lampje. Na enige korte gebeden in het Latijn, zegden alle aanwezigen hun geloofsbelijdenis en werd de oefening van toewijding van het huisgezin aan "Het Allerheiligst Hart van Jezus" gebeden. Vervolgens sloten de priester en alle huisgenoten een soort overeenkomst. Het was de bedoeling dat de gezinnen op regelmatige tijden bij het beeld zouden bidden en mediteren.

De RK traditie heeft ons vele godsvruchtige gebeden overgeleverd, die ons willen opwekken om het Hart van Jezus te aanbidden en te vereren. Bekend is de Litanie van het H. Hart van Jezus. Treffend is de bede "Hart van Jezus, gloeiende oven van liefde, ontferm u over ons". Dit zegt ons dat de verering van Jezus' Hart, als bron van troost en liefde ons gehele geestelijke leven zal verwarmen. De devotie van het H. Hart leefde na de Tweede Wereldoorlog nog even door tot in de jaren zestig. Paus Pius XII schreef in zijn encycliek van 1956 nog over het H. Hart en de betekenis ervan in de moderne wereld. Op het feest van het H. Hart waren er ook processies, maar veel gebruiken rondom dit feest zijn langzamerhand verdwenen en veel beelden zijn in het ongereede geraakt. De verering van het H. Hart werd op een gegeven moment gekoppeld aan die van Christus Koning. Daarna werd zowel het feest van het H. Hart als dat van Christus Koning gevierd, respectievelijk op vrijdag na het octaaf van Sacramentsdag (11 Juni) en de laatste zondag van oktober, maar nu ook al minder of bijna niet meer.

Kruiswegstaties van de kerk De Liefde in Amsterdam

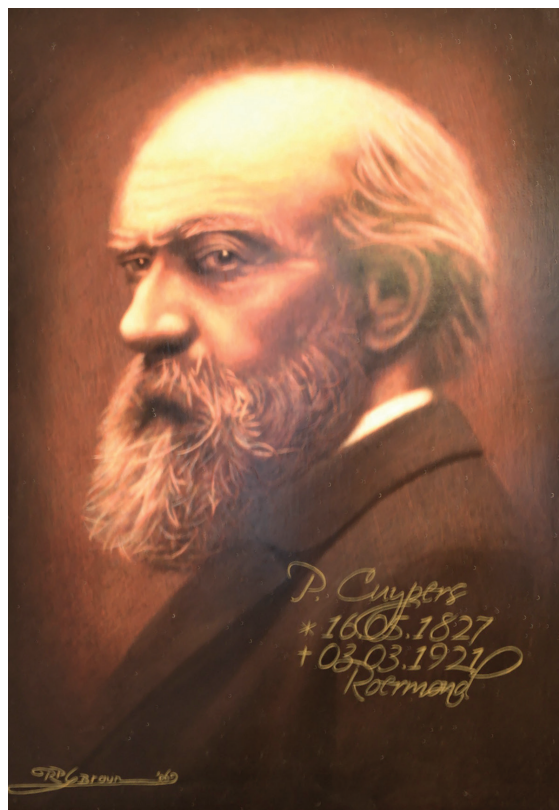
Kruisweg is de benaming voor een serie van doorgaans veertien afbeeldingen (staties) die de stadia van het lijden en sterven van Christus uitbeelden. Kruiswegen ontstonden in de middeleeuwen onder invloed van teruggekeerde pelgrims die in Jeruzalem de weg hadden gevolgd die Jezus ging vanaf het moment dat hij ter dood veroordeeld was. Bij elke statie stond men stil voor een gebed of een overweging. In Europa probeerde men de kruisweg na te volgen. Dat kon ook op een heel eenvoudige manier, bij voorbeeld door middel van reeks genummerde kruisjes langs de wanden van het kerkship, maar ook door het oprichten van een reeks geschilderde of gebeeldhouwde staties. Zo werden vooral in kerken, die in de 19e eeuw werden gebouwd, kruiswegstaties aangebracht die de wanden van het kerkship domineerden. Vooral toen vanaf 1880 de wandtegels een belangrijke decoratieve rol gingen spelen.

In 1886 vierde bouwpastoor Sloots van de nieuwe kerk De Liefde, de H. Nicolaas en Barbara kerk in Amsterdam, zijn 25 jarig priester-jubileum. Voor die gebeurtenis zamelden de parochianen geld in om de kerk te kunnen verfraaien met kruiswegstaties. De kerk was tussen 1882 en 1885 gebouwd naar een ontwerp van architect Pierre Cuypers. Cuypers was de meest succesvolle architect van de neo gotische architectuur in de 19e eeuw. De kruiswegstaties voor De Liefde werden uitgevoerd als tegeltableaus, een betegeling van een indrukwekkende omvang. Elke statie is 27 tegels breed en 11 tegels hoog, met nog een lambrisering van 9 tegels. Het hele werk bestaat uit 6560 tegels met een gezamenlijke muuroppervlakte van bijna 110 m².

Cuypers ontwierp de diverse tableaus en ze werden in detail uitgewerkt in zijn kunstwerkplaats in Roermond. Daarna gingen ze naar de eeuwenoude tegelfabriek van Van Hulst in Harlingen waar ze werden beschilderd en gebakken. Joseph Witte beschilderde daar de tegels waarmee hij ruim een jaar bezig is geweest. Op 11 maart 1889 konden de kruiswegstaties in de kerk worden gewijd.

In 1990 is Cuypers' kerk De Liefde afgebroken, het lot van veel neo gotische kerken in die tijd. Gelukkig was het mogelijk de tableaus te redden. Ze konden in hun geheel worden verwijderd, waarna ze werden opgeslagen in het Nederlands Tegel Museum in Otterlo. Hier moesten ze wegens gebrek aan ruimte en middelen voor een restauratie, bijna 20 jaar in depot blijven liggen. In het kader van het Jaar van het Religieus Erfgoed werd het museum in Otterlo in 2008 in de gelegenheid gesteld door de Provincie Gelderland en het Prins Bernhard Cultuurfonds Gelderland, deze tot dan toe verborgen schat uit de opslag te halen en klaar te maken voor een tentoonstelling. Hierna verdwenen ze echter helaas weer in depot. Gelukkig is het Heiligen beeldenmuseum in Cuyper's kerk van de Kranenburg door het museum in Otterlo in de gelegenheid gesteld, in de komende tijd deze fraaie kruiswegstaties weer aan het publiek te tonen.

Colofon

Heiligenbeeldenmuseum

Ruurloseweg 101
7251 LD Kranenburg-Vorden
Telefoon (0575) 55 64 88 (tijdens openingstijden)
Website: www.heiligenbeeldenmuseum.nl
IBAN NL97RABO0327478748

Secretariaat:

Schoneveldsdijk 2, 7251 LE Vorden
Tel. (0575) 55 67 57

PR-commissie/redactie

Jan Holtrigter, Bart Overbeek en Jan Willem de Gruijter

Redactie-adres:

Bart Overbeek,
Ganzensteeg 2
7251 LC Vorden
Tel. (0575) 55 64 71
Email: pr@heiligenbeeldenmuseum.nl

Openingstijden:

Maandag 2 april (2de Paasdag) t/m woensdag 31 oktober
2018 IEDERE DAG, behalve op maandag, m.u.v. 2de paasdag
en 2 de pinksterdag, 12.00 tot 17.00 uur. Zaterdag 8 september
verkoopdag van religieuze voorwerpen.

Kerst op de Kranenburg 2018-19

van vrijdag 7 december 2018 t/m zondag 6 januari 2019

Druk: Print2Pack, www.print2pack.nl

Word donateur van de SOGK

De SOGK is een particuliere organisatie die voor het uitvoeren van haar werk grotendeels afhankelijk is van haar donateurs. Voor een bedrag van € 25 per jaar bent u al donateur, maar een hoger bedrag is uiteraard welkom! U ontvangt dan gratis het **kwartaalblad Venster**. Een prachtig geïllustreerd tijdschrift met interessante (wetenschappelijke) artikelen en wetenswaardigheden over ons erfgoed, monumentennieuws en informatie over restauraties. Daarnaast kunt u natuurlijk deelnemen aan onze excursies. Voor meer informatie: www.oudegeldersekerken.nl